

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casație și justiție, secțiunea I: I. Irimiescu cu Lucia Vericeanu. — Secțiunea III: Ministerul de finanțe cu Isac Haiman.*

Curtea de apel din București, secțiunea I: Rubin Bercovici cu Firma George Panu S-sori.

Tribunalul județului Covurlui, secțiunea I: Agripina D. Ionescu-Altinovici cu Dimitrie Altinovici. — Observațiune de D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA STRAINA. — *Curtea de apel din Besançon. Observațiune de S. R.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 15 Mai 1913

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

I. Irimiescu cu Lucia Vericeanu

DOTĂ. — BANI DOTALI. — ÎNTREBUIȚARE. — IPOTECĂ. — IMOBIL ADJUDECAT ASUPRA SOȚIEI. — DOTALITATE. — ART. 1247 C. CIV.

Dacă părintele înzestrător, în loc de a cum-păra cu bani dotali un imobil pe numele fiicei sale, așa cum a stipulat în contractul de căsătorie, îi depune la Casa de depuneri de unde soții i-au ridicat și-i au dat cu ipotecă într'un imobil, care fiind scos în vânzare silită s'a adjudecat definitiv asupra soției, în asemenea împrejurări de fapt imobilul trecut în patrimoniul femeii prin cumpărare, este dotal, din moment ce soții au adoptat în totul regimul dotal, prevăzând în termeni preciși că orice imobil se va cuveni soției va fi dotal.

No. 369. — Casată, în urma recursului făcut de I. Irimiescu, decizia Curții de apel din Iași, secțiua I, No 182 din 1910, în proces cu Lucia Vericeanu.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier B. Bossy.

S'au ascultat: d-l avocat N. Mitescu, pentru recurent, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat V. Athanasovici, pentru intimată, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 1427 cod. civil, exces de putere prin denaturare de acte și violarea principiilor relative la interpretarea și executarea convențiunilor și la dotalitate.

«In adevăr, Curtea de apel din Iași, respingându mi apelul pe motiv că moșia pe care mă obligasem s'o cumpăr dela d-na Vericeanu, nu este dotală, și deducând această constatare a sa din s'ngura împrejurare că moșia în chestiune s'a cumpărat cu bani dotali direct de d na Vericeanu, iar nu prin intermediul părintelui înzestrător, după cum se prevede în actul dotal, denaturează actul și violează principiile susarătate dând unor cuvinte din contractul de căsătorie o explicațiune restrictivă și îngustă pe care n'o îngăduie nici logica nici intenția părților, care prin cuprinsul întreg al contractului s'au manifestat clar și neîndoelnic în înțelesul că orice imobil care s'ar dobândi de femeie sub orice titlu și în special acel ce ar proveni din întrebuințarea banilor constituiți de tatăl înzestrător să devină dotal».

Având în vedere decizia supusă recursului, din care se constată că ambele instanțe de fond au respins acțiunea prin care recurentul a chemat în judecată pe intimată, cerând să se anuleze o chitanță relativă la vânzarea moșiei Răcăciuni și să fie obligați să-i restituie suma de 25.000 lei primită de ei drept arvună dela recurent;

Că, motivul principal, pe care recurentul își întemeiază acțiunea, este că moșia Răcăciuni, fiind cumpărată la licitație publică de către Lucia Vericeanu, cu banii ce i s'au constituit dotă de către tatăl său, a devenit dotală conform stipulațiilor din contractul matrimonial prin care se adoptă în totul regimul dotal, astfel că moșia în chestiune fiind scoasă din comerț, nu putea face obiectul vânzării; că, Curtea de apel, analizând clauzele actului dotal, ajunge la concluzia că moșia Răcăciuni nu a devenit dotală și deci soții Vericeanu au putut să transmită proprietatea deplină a acelei moșii;

Că, prin motivul de casare invocat, recurentul se plânge între altele și de denaturarea contractului matrimonial în chestiune, autentificat de tribunalul Fălciu în ziua de 3 Iunie 1900 sub No. 411;

Considerând că, prin acel act dotal, Lucia C. Eman-di declară în mod categoric și precis că-și constituie dotă la căsătoria sa cu intimatul Vericeanu, partea sa din succesiune ce i se cuvine din moșia Bălțați-Tăești, lăsată prin testamentul defunctului său bun G. Slăvescu, și adaugă în termeni expresi că orice avere mobilă sau imobilă, ce i s'ar cuveni în viitor prin succesiune, legat, donațiune sau sub orice titlu, va fi dotală;

Considerând că este evident că în virtutea acestei clauze moșia Răcăciuni, care a intrat în patrimoniul soției posterior actului dotal cu titlu de cumpărare, a devenit dotală;

Considerând că această soluțiune nu poate fi schimbată pentru motivul că ar fi contrazisă de celelalte clauze ale actului dotal și în special de clauza prin care tatăl soției îi constituie dotă suma de 70.000 lei, care rămâne la dânsul timp de trei ani, stipulând că, după expirarea acestui termen, sau îi va da soțului care va depune garanție suficientă și în primul rang, sau îi va cumpăra pe numele fiicei sale un imobil, care va deveni dotal sau va continua să-i dețină părintele soției, plătind procente;

Că, în adevăr, dacă în loc de a cumpăra un imobil pe numele fiicei sale, C. Eman-di a depus suma de 70 mii lei la Casa de depuneri și consemnațiuni, de unde soții Vericeanu i-au ridicat și i-au dat cu ipotecă în moșia Răcăciuni, care apoi a fost scoasă în vânzare și adjudecată definitiv asupra Luciei Vericeanu, aceste împrejurări de fapt nu pot să conducă la concluzia că moșia în chestiune, care a intrat în patrimoniul soției

prin cumpărare, nu ar fi dotală, de oarece, după cum s'a arătat mai sus, soții Vericeanu au adoptat în totul regimul dotal, prevăzând în termeni preciși că orice imobil se va cuveni soției va fi dotal;

Că, din contra, a decide că moșia în chestiune, cumpărată în împrejurări.e arătate mai sus, a devenit dotală, este a se conforma voinței părților de a adopta în totul regimul dotal, voință manifestată atât de categoric prin clauzele contractului matrimonial;

Considerând că Curtea de apel, hotărînd că moșia nu a devenit dotală și deci a putut să fie vândută de soții Vericeanu, a denaturat voința părților contractante, clar manifestată în convenția lor scrisă, și a pronunțat o decizie care cade sub cenzura acestei Inalte Curți, neputând fi vorba de o interpretare suverană de acte din partea instanței de fond, întrucât clauzele actului dotal în chestiune nu lasă loc la nici o îndoială;

Că, prin urmare, din acest punct de vedere, motivul de casare este întemeiat și cată să fie admis.

Pentru aceste motive, casează.

SECȚIUNEA III

Audiența dela 31 Mai 1913

Președința d-lui I. Duca, președinte

Ministerul de finanțe cu Isac Haiman

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — TAXE. — TITLU LEGAL DE URMĂRIRE. — ART. 83 L. TIMBRULUI. — ART. 1 L. DE URMĂRIRE.

Legea timbrului prin art. 83 prevede că pentru perceperea taxei timbrului fix sau proporțional, a taxei de înregistrare și amenzilor, se va aplica legea de urmărire contra aceluia ce vor datoră fiscoi aceste taxe și amenzi.

Prin urmare, titlul legal în baza căroră se urmăresc taxele de timbru fiind însăși legea timbrului, și tribunalul hotărînd altfel, violează menționatul text de lege și prin exces de putere înlătură în speță dispozițiunile legii de urmărire.

No. 260. — Casată, în urma recursului făcut de Ministerul de finanțe, sentința tribunalului Dâmbovița No. 775 din 1911, dată în proces cu Isac Haiman.

S'a ascultat d-l avocat C. Marinescu, în desvoltarea motivelor de casare, și d-l avocat M. Flechtenmacher în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare :

I. «Violarea art. 32 al 4 ; 46 al. 2, 51, 61 și 83 din legea timbrului, greșită interpretare a art. 1 din legea de urmărire, violarea art. 19 din aceeași lege și exces de putere.

«Pentru o diferență de taxe de timbru și înregistrare percepută mai puțin, fiscul a urmărit cu legea de urmărire pe Isac Haimovici din Târgoviște. Contestațiunea pe care cel urmărit o făcuse la administrația financiară fusese respinsă ca tardivă și pentru că contestatorul nu făcuse alegere de domiciliu în orașul de reședință nici consemnase suma pentru care era urmărit.

«Tribunalul de Dâmbovița a admis apelul și prin urmare și contestația făcută de numitul, pe motiv că urmărirea era făcută fără titlu și în acest cas nu putea fi vorba de aplicarea regulilor de procedură cerute de art. 19 din legea de urmărire.

«Instanța de fond a pierdut din vedere că pentru perceperea taxelor de timbru și înregistrare titlul Statului îl constituie chiar legea timbrului și declarația părților, iar dreptul de a uza de legea de urmărire îl dă în mod cât se poate de categoric tot această lege, ce-iace reese clar din toate articolele legii timbrului care se ocupă de modul cum se percep taxele de timbru și înregistrare.

«Tribunalul Dâmbovița, dând la o parte legea timbrului care forma cu suficiență titlul Statului, titlu cu caracter executor, cum cere legea de urmărire, și admitând a judeca o contestație tardivă și fără îndeplinirea formelor cerute de legea de urmărire, a violat art. 23 al. 4 ; 46 al. 2, 51, 61, și 83 din legea timbrului și a violat art. 19 din aceeași lege și cu exces de putere a intrat în cercetarea acelei contestațiuni».

Având în vedere că, din sentința atacată cu recurs și din lucrările dela dosarul tribunalului și administrației financiare de Dâmbovița, rezultă următoarele :

La 27 Septembrie 1910, intimatul Isac Haiman face contestație la administrația financiară de Dâmbovița contra urmărierii ce i se face cu somația No. 3 din 1910, a precepției circ. 30 din orașul Târgoviște pentru suma de 1767 lei și 46 bani, diferența de taxă de timbru și înregistrare incasată mai puțin la un act de subcontractare de întreprinderi de lucrări.

Prin decizia No. 13924 din 1910 a administrației financiare de Dâmbovița, s'a respins contestația pe motiv că nu e făcută în termenul de 10 zile prevăzut de art. 19 din legea de urmărire, că nu s'a consemnat suma urmărită și nici nu s'a făcut alegere de domiciliu în orașul de reședință, cum cere legea de urmărire.

Contra acestei deciziuni Isac Haiman face apel și tribunalul Dâmbovița reformează deciziunea Administrației financiare, hotărînd că în speță nu poate fi vorba de aplicarea legii de urmărire, întrucât urmă-

rirea nu e făcută nici în baza unui titlu definitiv, nici pe bază de roluri, cum cere art. 1 din această lege și, în fond, reduce condamnațiunea la zece lei, taxa de timbru fix.

Considerând că art. 83 din legea timbrului prevede că pentru perceperea taxei timbrului fix sau proporțional, a taxei de înregistrare și a amenzilor, se va aplica legea de urmărire contra acelora ce vor datoră fiscului aceste taxe și amenzi ;

Că, așa fiind, titlul legal în baza cărora se urmărește taxele de timbru fiind însăși legea timbrului, și tribunalul hotărînd altfel, a violat menționatul text de lege, a dat o greșită interpretare art. 1 din legea de urmărire și prin exces de putere a înlăturat în speță dispozițiunile legii speciale de urmărire ;

Că, deci, fără a mai discuta și al doilea motiv, primul motiv fiind fondat, urmează a fi admis și a casă.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 5 Octombrie 1913

Președînța d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

Rubin Bercovici cu Firma George Panu S-sori

POPRIRE. — VALIDARE. — MATERIE COMERCIALĂ. — APEL. — TERMEN. — ART. 904 C. COM.

În materie de poprire cu caracter comercial, termenul de apel este cel de drept comun prevăzut de art. 904 cod. comercial, adică de 30 de zile dela pronunțarea sentinței de validare.

No. 35. — S'au prezentat: apelantul Rubin Bercovici' asistat de d-l avocat B. Cernea, și intimata firmă George Panu S-sori, asistată de d-l avocat C. Teodoru.

Curtea,

Asupra incidentului de tardivitatea apelului :

Având în vedere că acest apel poartă asupra sentinței tribunalului Ilfov, secția comercială, No. 850 din 9 Mai 1913, dată în materia comercială și anume asupra unei popririi lăcută în virtutea unei acțiuni bazată pe o cambie ;

Având în vedere că sentințele date în materie comercială sunt apelabile, când sunt date în contradicțoriu, conform art. 904 cod. com., în timp de 30 zile dela pronunțarea lor ;

Considerând că acesta fiind termenul de apel de drept comun în materie comercială, urmează a declara apelul de față ca tardiv, întrucât este făcut la 7 Septembrie 1913, după 30 de zile dela darea sentinței atacată, dată în contradictoriu și contra unei sentințe care se pronunță asupra unei popriri conservatoare cu caracter comercial;

Având în vedere că, s'a susținut de apelantul Rubin Bercovici, că în materie de poprire, cum este în speță, termenul nu trebuie socotit conform art. 904 cod. com., ci conform procedurii civile, întrucât art. 907 din codul comercial, care se ocupă de poprire, trimite la art. 456 și următorii, în cari figurează și art. 463 din procedura civilă, care spune categoric că hotărârile date asupra validării sunt supuse apelului în termen de o lună dela comunicarea lor;

Considerând că, deși art. 907 cod. com., prevede că în materie de poprire urmează să se conformeze dispozițiilor art. 456 și urm. din procedura civilă, prin aceasta însă nu se poate înțelege că termenile din procedura civilă și anume din art. 463, la care se face trimiterea, sunt aplicabile și iată pentru ce: art. 907 din codul comercial, promulgat la 1887, nu trimite la art. 463 actual, în care există inovația legiuitorului din 1900, relativă la comunicare, ci la vechiul art. 463, în care nu se vorbește de termen și se arată că se va procedea conform regulilor ordinare;

Considerând că trimiterea făcută de art. 907 cod. com., nevizând termenul prezăcut de art. 463 din procedura civilă actuală, nu se poate susține că s'ar fi derogat în materie de poprire la termenul de drept comun prevăzut de art. 904 cod. com., mai cu seamă că nici nu s'ar justifică o asemenea derogare, ținând socoteală de spiritul de celeritate ce domină codul comercial;

Că, dar, termenul de apel în materie de poprire comercială fiind cel prevăzut de art. 904 de 30 zile dela pronunțarea sentinței, urmează a considera apelul de față ca tardiv, întrucât este făcut la 7 Septembrie 1913, și a-l respinge ca tardiv.

Pentru aceste motive, în majoritate, respinge apelul.

Semnați: Oscar N. Nicolescu, V. Antinescu, St. Mladoveanu, I. Coandă.

Opiniune

Având în vedere că, din actele aflate la dosarul cauzei, se constată că Rubin Bercovici, ca creditor al lui

A. G. Panu, a cerut la tribunalul Ilfov, secția comercială, poprirea în mâinile firmei comerciale G. Panu succesori, societate în nume colectiv din Galați, pe toate sumele de bani ce se datorează debitorului său, în calitate de asociat, până la concurența sumei de lei 5.900, cu procente legale și cheltuieli; că, această afacere venind înaintea tribunalului pentru validarea popririi, s'a pronunțat contradictoriu sentința No. 850 din 9 Maiu 1913, contra căreia Rubin Bercovici a făcut apelul de față;

Având în vedere că, înaintea acestei Curți, terțiul poprit a ridicat incidentul că termenul în care se putea ataca cu apel sentința cu No. 850 din 1913, este de 30 zile dela pronunțarea ei, conform art. 904 cod. com., fiind dată în materie comercială, contradictoriu cu părțile;

Că, întrucât această sentință pronunțată la 9 Maiu 1913, s'a apelat la 7 Septembrie, apelul este făcut peste termen și ca atare urmează să fie respins;

Având în vedere că, art. 907 alin. II cod. com., care se ocupă de popriri în materie comercială, trimite la art. 456 și urm. pr. civ., cuprinse în titlul care reglementează popririle și între care figurează și art. 463, care arată clar că hotărârea dată de prima instanță asupra validării unei popriri, este supusă apelului, în termen de o lună dela comunicarea ei; că, prin urmare termenul de apel contra sentinței tribunalului, fie chiar tribunal comercial, dată în materie de poprire, nu poate să fie cel prevăzut de art. 904 cod. com., ci cel de o lună dela comunicare, prevăzut de dreptul comun, oricare ar fi natura afacerii și dacă cu ocaziunea validării popririi s'ar pune în discuțiune existența creanței comerciale, pentru care se face poprirea (vezi decizia Cas. secț. II, No. 154 din 1896 și No. 38 din 1908, secț. I, No. 154 din 1913);

Având în vedere că inovațiile aduse la titlul despre popriri din procedura civilă de legiuitorul la 1900, nu au modificat regulile la cari se face trimiterea de art. 907 cod. com., de așa fel încât să nu se mai urmeze, căci la vechiul art. 463 pr. civ. s'a adăugat dispozițiunea finală tocmai pentru că eră utilă pentru a curmă discuțiunile ce existau, stabilindu-se în mod precis că termenul de apel va fi de o lună dela comunicare;

Că, fiind astfel, și întrucât în specie nu se dovedește că sentința No. 850 din 1913 a fost comunicată și că

apelul este făcut peste termenul de o lună dela comunicare, incidentul ridicat este nefondat.

Pentru aceste motive, sunt de opinie de a se respinge incidentul ridicat de terțiul poprit, firma comercială G. Panu, și a se considera apelul în termen.

Semnat; N. N. Săulescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI COVURLUI

SECȚIUNEA I

Audiența d-rla 17 Iunie 1913

Președintele d-lul Gr. Conduratu, judecător de ședință

Agripina D. Ionescu-Altinovici cu Dimitrie Altinovici

CĂSĂTORIE. — SOȚI DIVORȚAȚI. — ÎMPEDICARE DIRIMANTĂ. — NULȚATE. — ART. 277 C. CIV.

Legiuitorul nostru edictând dispoziția din art. 277 cod. civil, care interzice soților divorțați de a se mai căsători împreună, a înțeles să creeze o împedicare dirimantă, sancționată prin nulitate, după cum, de asemenea, a înțeles și pentru prohibițiunile decurgând din adopțiune ori pentru căsătoria săvârșită în țară străină între români sau români și străini, cu călcarea formelor din acea țară și a dispozițiilor legii române, deși în toate aceste cazuri legea nu a prevăzut în mod expres nulitatea.

Acțiunea în anulare poate fi pornită de ori-care din soți, chiar când este legalmente culpabil de a fi contractat căsătoria, căci nimeni nu este ținut să persiste într'un fapt ilicit.

No. 183. — La apelul nominal s'a prezentat d-rla par-tea reclamantei Agripina D. Ionescu-Altinovici, d-l avo-cat Dimitrie D. Ionescu, și pârâtul Dimitrie Altinovici, asistat de d-l avocat Grigore L. Trancu-Iași.

Tribunalul,

Asupra acțiunii introdusă prin petițiunea înregistrată la No. 12901 din 1913, de Agripina D. Ionescu, căsătorită Altinovici, profesoară din Galați, contra pârâtului Dimitrie Altinovici, funcționar C.F.R. din Galați, pentru a se declara nulă căsătoria contractată între dânsii în ziua de 11 Maiu 1913, în fața ofițerului de stare civilă din Galați și înscrisă la No. 236 în registrele pentru căsătorii;

Considerând că, în fapt, se stabilește că părțile azi

în litigiu au contractat la 1904 o primă căsătorie înaintea ofițerului de stare civilă din Iași, cum constată extractul No. 104 B din 12 August 1904, aflat la dosar, căsătorie ce a fost desfăcută prin sentința de divorț No. 13 din 1907 a tribunalului Brăila, rămasă definitivă și înscrisă în registrul respectiv de stare civilă; că pârâtul Altinovici s'a căsătorit a doua oară în Brăila, dar rămânând din nou văduv, reușește a convinge pe prima sa soție, reclamanta de azi, care se găsește ca și dânsul în Galați, că pot contracta în mod valabil o a doua căsătorie împreună. Indiferent de motivele cari în prim loc au determinat pe pârât la acest pas, este neîndoios că situațiunea creată lui prin divorțul de reclamantă, a contribuit să'l facă a vedea în această a doua căsătorie o ușurare materială pentru dânsul, de oarece în urma divorțului, pârâtul recunoaște că rămăsese obligat să servească reclamantei o pensie alimentară pentru copila rezultată din prima lor căsătorie; pe lângă aceasta, reclamanta, ca profesoară, are un venit sigur cu care să contribuie la sarcinile căsătoriei. Căsătoria se efectuează în ziua de 11 Maiu a. c. în fața ofițerului de stare civilă din Galați, iar din dosarul No. 236 sin 1913, al formalităților de căsătorie, se vede că părțile au recurs la declarațiuni false, atât în ce privește starea lor civilă actuală de soți despărțiți, cât și în ce privește locul nașterii lor, stabilindu-și vârsta cu martori — aceasta, poate de teamă ca nu cumva, conform noului regulament al actelor de stare civilă, să se vadă mențiune despre divorț pe marginea actelor lor de naștere. Deșteptată imediat asupra nelegalității actului ce a săvârșit și a consecințelor ce ar decurge din această a doua căsătorie proibită de lege, reclamanta introduce acțiunea de față la câteva zile numai dela contractarea căsătoriei, cerând a se constată nulitatea ei pe baza art. 277 cod. civ., ca inexistentă, ori a se pronunța anularea ei pe motiv că pârâtul, pentru înfăptuirea acestei căsătorii, s'a servit de acte false.

Având în vedere că acestea fiind faptele și obiectul procesului, tribunalul are a examina dacă în spiritul legislațiunei noastre, care prin articolul invocat de reclamantă, 277 cod. civ., împiedică pe soții despărțiți de a se mai căsători împreună, o atare căsătorie este valabilă, odată ce prin inducerea în eroare a ofițerului de stare civilă, ea a fost efectuată; cu alte cuvinte, dacă acest impediment, care ar fi făcut pe ofițerul de stare civilă, de l-ar fi cunoscut, să refuze de a procede

la celebrațiune, este o simplă proibițiune fără nulitate, cum susține pârâtul, ori este dirimant în sensul că face nulă căsătoria celebrată cu călcarea lui, și în caz că o astfel de căsătorie este fără ființă, tribunalul are a vedea dacă unul din soți are calitatea de a cere desființarea ei și dacă pentru aceasta trebuie să pornească o acțiune în despărțenie sau, ca în cazul de față, o acțiune în anulare ;

Considerând că, față cu dispozițiunea expresă a art. 277 cod. civ., vorbit mai sus, text de lege rămas nemodificat la noi, spre deosebire de legea franceză, care a suferit radicale schimbări asupra acestei chestiuni și permite recăsătorirea soților divorțați, este nețărăduit că legea noastră a înțeles să creeze o proibițiune excepțională de căsătorie pentru soții divorțați, din cauza acestei stări a lor, iar motivul acestei interziceri trebuie căutat de sigur, ca și în vechiul text francez, în teama că ordinea socială și liniștea familiilor să nu fie tulburată de asemenea soți, „cari pot să-și facă un joc din despărțenie, după cum și-au făcut un joc din căsătorie”, cum se exprimă, după Montesquieu, Portalis, unul din membrii comisiunii pentru redactarea proiectului Codului Napoleon, deși la noi, legiuirea anterioară, codul Calimach, învoia împăcarea între soții despărțiți, ca și legea austriacă ;

Considerând că teoria admisă de jurisprudența franceză, care, în materie de nulități la căsătorie, stabilește principiul că nu există nulitate pentru căsătorie fără un text care să o pronunțe, și prin consecință înlătură orice cauză de nulitate care nu este prevăzută în capitolul IV, titlul V „Despre căsătorie” (art. 162—184) cod. civ., nu poate fi ținută în seamă, căci o asemenea teorie, care înțelege să deroage dela dreptul comun, după care, în orice materie, o nulitate poate fi virtuală sau tacită, este contrazisă de lucrările preparatorii și de texte. Articolele din capitolul invocat de Casația franceză se referă, cum denumirea lui arată, la cererile de nulitate, determinând persoanele care pot cere nulitatea unei căsătorii ; legea a înțeles numai să ridice unor persoane dreptul de a ataca în nulitate căsătoriile, dar nu să împedice pe judecători de a recunoaște cauze de nulitate atunci când sunt chemați să interpreteze intențiunile sau spiritul legii (Planiol, I, p. 335, No. 995). Dealtfel, din chiar citirea articolelor, se vede că prin ele legiuitorul nu a voit să stabilească nulități ; nulitatea rezultă îndeajuns din diferitele ar-

ticole, care cer anumite condițiuni de aptitudine, care edictează proibițiuni sau care stabilesc formele căsătoriei. Iată, de pildă, art. 152 cod. civ., asupra căsătoriei săvârșite în străinătate, stabilește o cauză de nulitate particulară, care totuș nu face parte din capitolul nulităților ; și tot astfel, la titlul despre adopțiune, art. 313 cod. civ. pune o serie de proibițiuni, care n'ar avea nici o valoare de n'ar atrage nulitatea căsătoriei ; or, acest articol spune numai „căsătoria este poprită între. . .”, fără să prevadă sancțiunea nulității. In aceeaș categorie intră și proibițiunea de căsătorie prevăzută prin art. 277 cod. civ., care trebuie să fie sancționată prin nulitate, deși legea nu o pronunță în mod formal ;

Considerând că este constant că impedimentul prescris prin zisul art. 277 cod. civ. a fost motivat, cum s'a arătat, de teama de a nu provoca dezordine în societate și nenorociri în familii, cum și pentru a puue stavilă cererilor de divorț făcute cu prea multă ușurință ; că legiuitorul, tocmai în vederea impedimentului ce avea să edicteze, a îngărdit cu o sumă de dificultăți procedura divorțului nu numai spre a micșora numărul lor, dar și pentru a arăta soților că, odată desfăcuți, aceasta este pentru totdeauna, căsătoria lor împreună nu mai este posibilă. A susține contrariul, înseamnă nu numai a aduce o atingere gravă principiului că legile trebuiesc ascultate și actele făcute cu violarea legilor sunt nule, dar și a atribui legiuitorului o lipsă totală de consecință, față cu cele de mai sus, în o materie atât de delicată, mai ales legiuitorului nostru, care, pus în fața proiectului de desființare a acestui impediment, a menținut neschimbat articolul 277, ceea ce aduce un argument mai mult în sensul proibițiunii radicale de căsătorie între soții divorțați și pentru sancțiunea prin nulitate a unei atari căsătorii, odată celebrată ;

Că, dacă în Franța acest impediment a fost desființat prin legiuirea din anul 1884, rămânând controversată proibițiunea ce decurgea din actualul art. 295 relativ la „abuzul de divorț”, după denumirea dată de Planiol, dacă este un impediment dirimant sau numai prohibitiv fără nulitate, chestiunea la noi urmează a fi rezolvată în sensul textului, care interzice soților divorțați de a mai contracta o căsătorie împreună, și a spiritului legii, care, edictând acest impediment, a înțeles firește să-l sancționeze prin nulitate, cum, de ase-

menea, a înțeles și pentru proibițiunile decurgând din adopțiune ori pentru căsătoria săvârșită în țară străină între Români sau Români și străini, cu călcarea formelor din acea țară și a dispozițiunilor legii române din capit. I de sub titlul V despre căsătorie, deși în toate aceste cazuri legea n'a pronunțat în mod expres această nulitate ;

Că, chiar dacă s'ar invoca în sensul menținerii unei atari căsătorii ilegale, considerațiunea că urmările anulării ar fi uneori dezastroase, în cazul nostru o asemenea argumentare nu poate avea loc, din moment ce este necontestat că reclamanta, imediat după celebrarea căsătoriei înaintea oficerului de stare civilă, fiind înștiințată asupra actului ilegal ce a săvârșit după îndemnul pârâtului, n'a cohabitat nici un moment cu dânsul și a pornit acțiunea de față în nulitatea căsătoriei ; iar în ce privește pe pârât, fără ca tribunalul să poată examina mobilul care l-a îndemnat, după despărțire de șase ani, să revie la sentimentele de afecțiune către prima lui soție, trebuie să rețină însă, cum a arătat mai sus expunerea faptelor acestui proces, că dânsul, valorificând aceste sentimente după ce a devenit văduv a doua oară, se vede prin această căsătorie liberat de obligațiunea alimentară la care era condamnat în mod definitiv față de copila rezultată din prima lui căsătorie cu reclamanta, și în același timp pune pe reclamantă să contribuie, cu salariul ei de profesoară, la sarcinile căsătoriei ;

Considerând că admis fiind că o asemenea căsătorie între soții divorțați este nulă, tribunalul are a constata că oricare din soți are acțiune în nulitate, chiar când este legalmente culpabil de a o fi contractat, căci nimeni nu este ținut să persiste în un fapt ilicit ;

Că, dar, bine a fost introdusă de soție prezenta acțiune în anulare, care fiind justificată pe deplin, are a fi admisă, și prin consecință cată a se declara nulă căsătoria contractată de dânsa cu pârâtul în ziua de 11 Maiu 1913, înaintea oficerului de stare civilă al comunei Galați, căsătorie înscrisă în registrele respective la No. 236 din 1913, ordonându-se totdeauna a se face mențiune despre aceasta pe marginea acelor registre.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător de ședință Gr. Conduratu, admite acțiunea intentată de Agripina D. Ionescu, căsătorită Altinovici, etc.

Semnați : Gr. Conduratu, M. Manto.

Ogservație.— Art. 277 din codul nostru civil, modificat în Franța prin legea din 27 Iulie 1884, dispune că soții care se vor fi despărțit, se înțelege atât pentru cauză determinată cât și prin consimțământ mutual, nu vor mai putea să se căsătorească împreună, pentru că legiuitorul s'a temut de nouă dezordine și scandaliuri. „Nu trebuie, a zis Portalis, ca soții să-și poată face un joc din despărțenie, după cum și-au făcut un joc din căsătorie”. Această dispoziție este împrumutată dela Montesquieu (*Esprit des lois*, cartea 16, capit. 15¹).

Oricât de serioase ar părea aceste motive la prima vedere, totuși credem că dispoziția codului Calimach (art. 123), care învoia împăcarea între soții despărțiți, și care există și astăzi în codul austriac (art. 118), în Franța, în urma legii din 1884, și în alte legiuri străine, eră mult mai înțeleaptă ; căci soții aveau mijlocul de a îndreptă greșeala lor, revenind asupra unei hotărâri luate dacă nu în totdeauna, cel puțin adeseori, fără reflexie și mai mult din furie și inexperiență.

Dispoziția art. 277 din codul civil trebuie deci schimbată la prima ocazie²). Schimbarea acestui text se hotărîse și se făcuse chiar prin legea din 15 Martie 1906, astfel cum o propusese proiectul guvernului și cum fusese votată de Senat, în urma raportului nostru. Iată ce spunem, între altele, în acest raport :

„S'au văzut și se văd zilnic soți care, în urma pronunțării divorțului, s'au împăcat și trăesc în concubinaj, independent dacă au sau nu copii. Se poate întâmpla ca soții să nu fi avut copii în timpul căsătoriei lor, și să aibă în urma pronunțării divorțului. Nepermițându-se acestor soți să se căsătorească din nou, se lovește în soarta copiilor, cari nu sunt vinovați de greșala părinților, și se prelungește între soți o stare de imoralitate, pe care legea este datoare a o curmă cu o oară mai înainte, atât în interesul copiilor și al foștilor soți, cât și în acel al societății.

«Cred însă că este de prima necesitate de a se impune soților, la cas de recăsătorirea lor, adoptarea aceluiaș regim matrimonial ce ei primiseră din

1) Cpr. Maleville, *Analyse raisonnée du code civil*, I, p. 265 ; Toullier-Duvergier, *Le droit civil francais*, I, 556, p. 330 ; V. Tătaru, *Dreptul* din 1898, No. 20, etc.
2) Vezi V. Tătaru, *Dreptul* din 1898, No. 20, p. 174.

capul locului, pentru a se ocroti interesul terților, cari n'ar mai avea nici o siguranță, de oarece ei ar fi la discreția soților. Legiuitorul este dator, pe cât îi stă cu putință să înlăture fraudă, iar nu s'o înlesnească, etc.“³⁾.

Această schimbare s'a făcut și textul art. 272 a fost modificat de Senat. Camera deputaților a desființat însă, fără cuvânt, modificarea introdusă de Senat care, la a doua votare n'a mai reintrodus-o din nou, din cauză că a lipsit timpul material ca proiectul să se reîntoarcă la Cameră. Iată cum se fac legile cele mai importante în țara românească!

Art. 277 din codul civil, rămânând neschimbat grație acestor împrejurări, chestiunea este de a se ști dacă împiedicarea la căsătorie, admisă de acest text, este prohibitivă sau dirimantă.

Tribunalul, admițând părerea unui jurisconsult german⁴⁾, decide că împiedicarea este dirimantă și, în consecință, anulează căsătoria contractată în desprețul art. 277, după cererea soției.

Părerea generală este însă că, în lipsa unui text care se proclame nulitatea căsătoriei, toate împiedicările care izvorăsc din divorț, prin urmare și acea prevăzută de art. 277 C. civ., sunt pur prohibitive, iar nu dirimante⁵⁾. Aceasta este părerea la care ne-am raliat în ediția a doua a Comentariilor noastre de drept civil⁶⁾. Sentința tribunalului Covurlui, deși bine motivată, este deci vulnerabilă, după părerea noastră, și ar putea foarte bine fi reformată de Curte, chestiunea fiind controversată.

D. ALEXANDRESCO

3) Vezi acest raport, publicat în *Cr. Judiciar* din 1906, No. 16, p. 125. Cpr. Planiol, I, 1287 (ed. a 6-a).

4) Vezi Windscheid, *Zur Lehre des Cod Napoleon von der Ungültigkeit der Rechtsgeschäfte*, p. 9 urm.

5) Vezi în acest din urmă sens, Zachariæ, *Handbuch des französischen Civilrechts*, III, § 468, p. 62, nota 4 (ed. Anschütz); Laurent, III, 390; T. Huc, II, 396, 402; Fremont, *Divorce*, 867, Vraye et Gode, *Divorce*, II, 626; Réport. Daloz, *Supplément*, V^o *Divorce*, 641; Baudry et Chéneaux, III, 259, 260; Nacu, I, 473, No. 95; Neagu, I, art. 277, p. 494, No. 4, etc. Vezi și numeroasele hotărâri citate în observația ce am publicat asupra unei decizii a Curții din Besançon, în *Dreptul* din 1900, No. 58, p. 476, *in fine*.

6) Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 514 și 804, precum și tom. II, p. 170, nota 1 (ed. a 2-a).

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN BESANÇON

Audiența dela 6 Iunie 1913

TESTAMENT. — REVOCARE. — VĂDUVĂ. — DESFRÂNAREA ACESTEI DIN URMĂ. — ART. 1047 C. FR. C. (ART. 931 C. CIV. ROM.).

Desfrânarea la care se dedă o văduvă, chiar în anul morții bărbatului, constituie o uitare a datoriilor sale, nu însă o injurie adusă memoriei acestui bărbat și, ca atare, nu poate să aducă revocarea legatului făcut de bărbat acestei femei¹⁾.

Observațiune. — La Romani, văduvele, care se căsătoreau sau aveau purtări rele în anul văduviei, perdeau toate liberalitățile ce primise dela bărbatii lor (L. 2, Cod. *De secundis nuptiis*, 5, 9), soluție care trecuse și în codul Calimach (art. 147 urm.²⁾).

În lipsa unui text de lege, soluția contrară este însă admisă în dreptul actual. Vezi în acest din urmă sens, Laurent, XIV, 263; Demolombe, XXII, 275; Troplong, III, 2201; Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge*, III, art. 1046. 1047, No. 13; T. Huc, VI, 402, p. 513; Aubry et Rau, VII, § 727, p. 547, nota 6; Zahariæ, *Handbuch des französischen Civilrechts*, IV, § 737, p. 503, nota 2 (ed. Crome). Iată cum se exprimă acest din urmă autor: «*Es wirkt eine Wittve nicht das ihr von ihrem Manne Ausgesetzte Vermächtniss, wenn sie innerhalb des Trauerjahres einen unordentlichen Lebenswandel führt*». Vezi și D. Alexandresec, tomul IV (ed. 1-a), p. 667, nota 5. *Contrà*: Baudry-Lacantinerie, *Précis de droit civil*, III, 1118, p. 731 (ed. a 9-a); Baudry et Colin, *Don. et testaments*, II, 2820, p. 397. 398 (ed. a 3-a).

S. R.

1) Soluție identică a aceleiași Curți (1 August 1844). Vezi D. P. 45. 2. 170; Sirey, 46. 2. 176.

2) Această soluție eră admisă și în vechiul drept francez, după cum ne atestă Dumoulin, Basnage, Bretonnier, sur Henrys, etc. Vezi Pand. fr, V^o *Don. et testaments*, 9656.